

Dades del document

Investigador: Anta Ugarte, Javier

Data de publicació: 2011-10-05

Descripció

Àngel Guimerà va nèixer a Santa Cruz de Tenerife el maig del 1845, fill d'un comerciant català; als vuit anys Guimerà es traslladarà amb la seva família a Catalunya, on viurà entre el Vendrell i Barcelona la seva infància.

A partir del 1870 Guimerà va iniciar la seva producció literària amb la poesia *Lo rei i el conseller* publicada a *La Gramalla*, publicació que ajudarà a iniciar. En 1871 fou un dels fundadors del setmanari *La Renaixença* que, posteriorment, ja convertit en diari, va dirigir. El 1875 va obtenir un accèssit als jocs florals amb Indíbil i Mandoni, i l'any següent va rebre la flor natural; el 1877 va guanyar alhora la flor natural, la viola i l'englantina, i fou nomenat mestre en gai saber. A partir d'aquell moment va centrar-se en el món del teatre, i el 1879 va estrenar la seva primera tragèdia en vers, *Gal·la Placídia*, seguida de *Judith de Welp* (1883), obres que es situen dins la tradició del Romanticisme històric. Després va estrenar *El fill del rei* (1886) i *Mar i cel* (1888), que va obtenir un èxit sense precedents i que inicià la seva etapa de plenitud, que s'estengué fins el 1900, i en la qual estrenà les seves obres més representatives: *Maria Rosa* (1894) i *Terra baixa* (1897), repetidament portades al cinema, i *La filla del mar* (1900), que retraten amb trets realistes els homes i els conflictes de la Catalunya coetània.

Unes altres obres escrites durant aquests anys amb menys renom són *Rei monjo* (1890), *La boja* (1890), *L'ànima morta* (1892), *Jesús de Natzaret* (1894), *Les monges de Sant Aimant* (1895) i *Mossèn Janot* (1898).

A partir del 1900 Guimerà es decantarà pel drama creant: *Arran de terra* (1901), *La pecadora* (1902), *Aigua que corre* (1902), i *La Miralta* (1905) com a obres més senyalades, a més va produir *Sol, solet* (1905), i *L'aranya* (1906).

Les obres de caire més modernista són *La santa espina* (1907), *La reina vella* (1908), *Titaina* (1910), *Sainet trist* (1910) i *La reina jove* (1911). Després d'uns quants anys de silenci, reprengué la seva activitat amb *Jesús que torna* (1917), condemna de la guerra, *Indíbil i Mandoni* (1917), *Al cor de la nit* (1918), *L'ànima és meva* (1919), *Alta banca* (1921) i *Joan Dalla* (1921) i va deixar inacabat el drama *Per dret diví*, que completà i estrenà el 1926 Lluís Via.

Informació

L'introduïdor de Guimerà dins el món de la literatura fou Jaume Ramón i Vidales, amic seu del Vendrell que al acudir a la universitat per estudiar per notari tenia una formació superior a la de Guimerà, qui va recórrer a ell com a corrector i primer lector dels seus versos. L'amistat amb Ramón i Vidales permetrà també a Guimerà entrar en contacte amb Francesc Matheu, qui alhora el portarà establir amistat amb Pere Aldavert, una amistat molt intensa que durarà tota la vida del poeta.

Aquestes amistats introduiran a Guimerà en el món de les tertúlies literàries de l'època, així el relacionaran amb personatges del món cultural català com Víctor Balaguer, Pelai Briz o Frederic Soler Pitarra, i s'unirà a la Penya de la Botica Central, formada per Juan Montserrat i Archs, Pere Aldavert, Francesc Matheu, Antoni Aulestià, Jaume Ramón i Vidales, Joaquín Riera, Francesc Manel Pau, Joan Sardà, Francesc Bartrina i Francesc Ubach. Aquesta Penya serà el nucli fundador de la associació La Jove Catalunya, creada el febrer del 1870 i dedicada a promoure la renaixença catalana més enllà dels límits amb els que topaven els Jocs Florals. Aquesta integració plena de Guimerà dins el món cultural catalanista es completa amb la seva col·laboració assídua tant amb *La Gramalla*, com amb *La Renaixensa*.

Guimerà obtindrà un dels seus primers reconeixements literaris a Lleida, atorgats per l'Acadèmia Mariana, però seran els seus triomfs en els Jocs Florals, i en particular en la edició del 1877, en la que s'endurà els tres premis principals, el que el convertirà en un autor de referència i farà que totes les publicacions de la època vulguin comptar amb la seva col·laboració, inclòs el *Diari Català*, de Valentí Almirall, poc amic del jocfloralisme però que comptarà amb la ploma de Guimerà al considerar aquest que era el seu deure donar suport a tota causa catalanista.

Cal senyalar que, després de l'èxit del 1877 Guimerà no va tornar a participar als Jocs Florals, i, de fet, començarà a deixar de banda la poesia i centrar la seva producció literària en el teatre, on fins aquell moment triomfava Frederic Soler Pitarra. La primera obra teatral important de Guimerà serà *Gala Placidia*, del 1879 i l'altíssima qualitat de tota la seva producció teatral consolidaran Guimerà com un dels autors més grans de la cultura catalana, fet que va ser apreciat pels seus contemporanis, com l'homenatge que se li retrà el maig del 1909, un homenatge multitudinari que agruparà de manera transversal tota la ciutadania. La obra *Maria Rosa* va ser interpretada a Madrid per la companyia de María Guerrero, mentre *Terra Baixa* va tenir un notable èxit internacional, donant lloc a nombroses traduccions i representant-se a Nova York el 1903, a més va donar lloc a dues òperes: *La Catalane*, de Fernand Le Borne, i *Tiefland*, d'Eugen d'Albert, aquesta última serà duta al cinema per Leni Riefenstahl.

Des del punt de vista polític, Guimerà va formar part del Centre Català, de Valentí Almirall, i serà un dels creadors de la Lliga de Catalunya, escissió del primer motivada per la oposició frontal d'Almirall a la Exposició Universal promoguda per l'alcalde Rius i Taulet; des de la Lliga de Catalunya Guimerà participarà en la formació de La Unió Catalanista i serà l'escriptor del missatge a la Reina Regent Maria Cristina demanant l'autonomia catalana aprofitant la presència de la monarca com a presidenta dels Jocs Florals del 1888. Guimerà participarà també com a ponent en la assemblea de la Unió Catalanista que va redactar les Bases de Manresa i el 1894 serà escollit president de la Unió Catalanista.

Guimerà va ser escollit president de l'Ateneu Barcelonés el 1895 i serà el primer en fer el seu discurs inaugural en català, fet que provocarà una notable polèmica, però que alhora instaurarà una tradició que no s'ha trencat posteriorment.

Les obres teatrals de Guimerà van arribar als àmbits populars, servint d'aquesta manera per popularitzar l'alta creació cultural en català, aquest reconeixement popular també esdevindrà internacional, traduïnt-se i adaptant-se moltes de les seves obres, fet que el conduirà a ser nominat pel Premi Nobel de Literatura el 1904.

Àngel Guimerà, tal i com també li va passar a Jacint Verdaguer, va patir un cert

desprestigi en els últims anys de la seva vida i després de la seva mort per part de la crítica, tot i que a nivell popular sempre va ser un autor molt apreciat, fet que quedà provat en el seu multitudinari comiat per part de la ciutadania de Barcelona, el mateix any de la seva mort, el 1924 s'editarà una obra d'homenatge a Àngel Guimerà amb poesies i escrits d'autors com Josep Burgas, Josep Maria de Segarra, Octavi Saltor, Rossend Llates, Julià Gual, Josep Monclus, Carles Soldevila, Alfons Maseras, J.M López Picó, Doménec Pallerola, J. Franquesa i Gomis, Ignasi Iglesias, Josep Carner i J. Mora Castellà.

Quatre anys abans, encara en vida de Guimerà s'havia creat una comissió impulsada per l'alcalde Antoni Martínez, formada per Albert Bastardes, el baró de Güell, Nicolau d'Olwer, Santiago Andreu, Conrad Roure, Santiago Rusiñol, Enric Borràs, el Conde de Lavern, Gabriel Alomar i Francesc Cambó i presidida per Lluís Duran i Ventos; l'objectiu d'aquesta comissió era organitzar la creació d'un monument a Guimerà, però no s'arribarà a cap acord i la inestabilitat política del moment paraitzaran la seva activitat fins el 1932, quan es va presentar a la Comissió el projecte elaborat pels arquitectes Puig i Cadafalch, Ferran Romeu, Nicolau M. Rubió Tuduri i Adolf Florensa, però finalment l'esclat de la Guerra Civil va acabar amb aquest projecte.

Bibliografia

Junyent, Josep Maria. ***Angel Guimerà: vida i obra (1845-1924): assaig crític-biogràfic*** . Barcelona: Millà, 1968.

Llort Brull, José. ***Angel Guimerá: Canario ilustre: poeta de Cataluña*** . Santa Cruz de Tenerife: Goya, [1979?]

Miracle, Josep. ***Àngel Guimerà, creador i apòstol*** . [Barcelona]: Abadia de Montserrat, 1990.

Yxart, Josep. ***Àngel Guimerà*** . 1a ed. Barcelona: Edicions 62, 1974.